

WYROK Z DNIA 15 GRUDNIA 2011 R.

II KK 184/11

Treść art. 244 k.k., zawierającego komplet znamion określonego w tym przepisie czynu, m.in. polegającego na niezastosowaniu się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów, nie wymaga wskazania w opisie czynu, zarzucanego sprawcy, miejsca na które rozciąga się zakaz.

Przewodniczący: sędzia SN T. Grzegorzczak.

Sędziowie SN: J. Matras, E. Strużyna (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Generalnej: J. Engelking.

Sąd Najwyższy w sprawie Piotra G., oskarżonego o popełnienie przestępstw określonych z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 15 grudnia 2011 r., kasacji, wniesionej przez prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 lutego 2011 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 czerwca 2010 r.,

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę p r z e k a z a ł Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Piotr G. oskarżony został o to, że „w dniu 22 marca 2008 r. w miejscowości Z. znajdując się w stanie nietrzeźwości, co potwierdziło badanie na urządzeniu typu Alcosensor IV CM z wynikami o godz. 22:39 – 0,71 mg/l, o godz. 23:04 – 0,78 mg/l, o godz. 23:21 – 0,69 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził pojazd mechaniczny – samochód marki Polonez FSO, przy czym nie zastosował się do orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 sierpnia 2007 r., zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych” – tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem z dnia 16 czerwca 2010 r., uznał Piotra G. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k. w zb. z art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na 4-letni okres próby. Ponadto na podstawie art. 42 § 2 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Apelacja od tego wyroku została wniesiona na korzyść oskarżonego, w której, przez podniesienie zarzutów obrazy przepisów prawa procesowego oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, obrońca oskarżonego zakwestionował ustalenia o prowadzeniu przez oskarżonego samochodu i w konsekwencji popełnieniu przypisanego mu przestępstwa.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 4 lutego 2011 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Prokurator Okręgowy w W. Zarzucając rażące naruszenie prawa karnego materialnego – art. 244 k.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci błędnej wykładni treści tego przepisu, poprzez wyrażenie nietrafnego poglądu prawnego, iż czyn ustalony w wyroku nie zawiera znamion występkę z art. 244 k.k. mimo, że bezspornie ze zgromadzonego materiału dowodowego, nie kwestionowanego przez żadną ze stron wynika, iż Piotr G. prowadził pojazd mechaniczny – samochód osobowy marki Polonez FSO jadąc ulicą Ł. w miejscowości Z., gdzie został zatrzymany do kontroli przez funkcjonariuszy Policji, prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Słusznie prokurator podniósł, że nie można się zgodzić z poglądem Sądu Okręgowego, iż w wypadku gdy opis czynu zarzucanego sprawcy nie zawiera stwierdzenia, co do miejsca prowadzenia pojazdu w ruchu lądowym, to zachowanie takie nie narusza orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów i nie wyczerpuje znamion występkę określonego w art. 244 k.k. Ze względu na treść wymienionego przepisu, określającego ustawowe znamiona przewidzianego w nim występkę, istotnie brak podstaw do formułowania takiego wymogu.

Nie ulega natomiast wątpliwości, że ustalenie okoliczności niestosowania się do zakazu prowadzenia pojazdów, musi wynikać z ustalenia w postępowaniu sądowym, że zakaz ten został naruszony w związku z prowadzeniem pojazdu w warunkach ruchu lądowego (wodnego lub powietrznego). W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji stwierdził w uzasadnieniu wyroku, że oskarżony prowadził samochód „ulicą Ł. w Z.”. Tym

samym Sądem orzekającym merytorycznie istnienie tej okoliczności ustalił. Nie oznacza to jednak, że – jak stwierdził w kasacji prokurator – fakt ten wynika „bezsprene ze zgromadzonego materiału dowodowego, nie kwestionowanego przez żadną ze stron”, gdyż właśnie to ustalenie faktyczne Sądu pierwszej instancji zostało zakwestionowane wniesioną na korzyść oskarżonego apelacją.

Tymczasem Sąd Okręgowy do podniesionego w tym przedmiocie, w apelacji, zarzutu się nie ustosunkował. Z uzasadnienia orzeczenia wydanego w postępowaniu odwoławczym nie wynika także, aby to ustalenie faktyczne, w wyniku rozpoznania apelacji, zakwestionował. Analiza uzasadnienia orzeczenia Sądu Okręgowego wskazuje, że w istocie, wbrew nakazowi wynikającemu z treści art. 433 k.p.k., nie rozpoznał on sprawy w granicach wniesionego środka odwoławczego. Sąd ten uznał bowiem za wystarczające dla rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego, zarówno za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k., jak i przestępstwo przewidziane w art. 244 k.k., oparcie się wyłącznie na konstrukcji opisu czynu. W sprawie nie miało miejsca także zastosowanie w postępowaniu odwoławczym instytucji przewidzianej w art. 436 k.p.k., a więc ograniczenie rozpoznania środka odwoławczego, skoro Sąd odwoławczy nie zajął stanowiska wobec żadnego z zarzutów podniesionych w apelacji. Orzeczenie w postępowaniu odwoławczym wydane zostało wyłącznie w oparciu o przekonanie Sądu Okręgowego, że niezależnie od tego, czy oskarżony prowadził samochód czy też nie, nie może być mowy o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 244 k.k., skoro opis znamion zarzucanego mu czynu jest niekompletny, gdyż brak w nim stwierdzenia co do miejsca w jakim sprawca prowadził samochód.

Powyższego poglądu Sąd Najwyższy nie podziela. Ustalenie, że sprawca swoim zachowaniem wypełnił wszystkie znamiona czynu określonego w art. 244 k.k., niewątpliwie powinno zostać poprzedzone ustaleniem, że orzeczonego przez sąd zakaz prowadzenia pojazdów został przez niego naruszony na skutek prowadzenia takiego pojazdu wbrew treści orzeczonego zakazu, a więc gdy prowadził on pojazd w miejscach, na które rozciągał się orzeczonego zakaz, a więc wszystkich tych miejscach, w których odbywa się ruch lądowy (wodny lub powietrzny).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 sierpnia 2007 r., Piotr G. został skazany za popełnienie przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 2-letni okres próby, a ponadto Sąd orzekł wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres roku. W orzeczeniu tym zawarty więc został zakaz prowadzenia przez Piotra G. pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym. W tym miejscu celowe wydaje się przypomnienie, że ruchem lądowym jest nie tylko ruch na drogach publicznych i w strefach zamieszkania, ale także ruch w miejscach dostępnych dla powszechnego użytku (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2000 r., IV KKN 250/2000, OSPriPr 2001, nr 4, poz. 19; oraz z dnia 5 maja 2009 r., IV KK 432/08, R-OSNKW 2009, poz. 1068). Do miejsc takich zalicza się drogi wewnętrzne, wymienione w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 19, poz. 115 ze zm). Nie zalicza się do nich natomiast miejsc, w których dopuszczone jest do ruchu tylko wąskie grono osób.

Reasumując należy stwierdzić, że pomimo obowiązku ustalenia w postępowaniu karnym, że orzeczonego przez sąd zakaz prowadzenia pojazdu został naruszony w związku z prowadzeniem pojazdu w warunkach ruchu

ładowego, to treść art. 244 k.k., zawierającego komplet znamion określonego w tym przepisie czynu, m.in. polegającego na niezastosowaniu się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów, nie wymaga wskazania w opisie czynu, zarzucanego sprawcy, miejsca na które rozciąga się zakaz.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że opisane wyżej rażące uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i orzekając na podstawie art. 537 § 1 i 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

W ponownym postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięcie o popełnieniu lub niepopelnieniu przez oskarżonego czynu określonego w art. 244 k.k., Sąd ten powinien wydać po uprzednim rozpoznaniu – w myśl wskazań przewidzianych w art. 433 § 1 i 2 k.p.k. – wniesionej na korzyść oskarżonego apelacji, a następnie sporządzeniu uzasadnienia wydanego orzeczenia z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 457 § 3 k.p.k.